

به نام خدا

دانشگاه علوم پزشکی خدمات بهداشتی درمانی ایران

موسسه مطالعات تاریخ پزشکی، طب اسلامی و مکمل

راهنمای نگارش و تهیه پایان نامه

کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی

بسمه تعالی

راهنمای نگارش و تهیه پایان نامه کارشناسی ارشد (MSc) و دکترای تخصصی (Ph.D)

پایان نامه های کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی که به اداره آموزش تحصیلات تکمیلی دانشکده ی پزشکی ارائه می شود باید به ترتیب شامل بخش های زیر باشد:

۱- صفحات مقدماتی:

- صفحه ی روی جلد
- صفحه ی عنوان
- صفحه ی تقدیم (اختیاری حد اکثر در یک صفحه)
- صفحه ی تشکر و قدردانی (اختیاری حد اکثر در یک صفحه)
- چکیده ی فارسی (حد اکثر ۳۰۰ کلمه حد اکثر در یک صفحه)
- فهرست مطالب
- فهرست جدول ها، نمودارها و شکل ها
- صفحه علائم و اختصارات
- فهرست ضمائم و پیوست ها
- مقالات چاپ شده

۲- متن اصلی:

- فصل اول: مقدمه (Introduction)
- فصل دوم: مروری بر مطالعات انجام یافته (Literature review)
- فصل سوم: مواد و روش ها (Materials and methods)
- فصل چهارم: نتایج (Results) شامل توضیحات، جدول ها و
- فصل پنجم:
- بحث (Discussion)
- نتیجه گیری (Conclusion)
- پیشنهادها (Suggestions)
- فصل ششم:
- منابع (References)
- ضمائم:
- چکیده ی انگلیسی (Abstract) کمتر از ۳۰۰ کلمه
- صفحه عنوان به انگلیسی
- صفحه تصویب پایان نامه توسط هیئت داوران
- سایر موارد (مانند رضایت نامه، patent، اخذ گرانته خاص و

۳- مشخصات کلی و ظاهری پایان نامه :

- کاغذ و تاپ
- فاصله سطرها و حاشیه ها

- شماره گذاری صفحات و بخش های پایان نامه
- جدول، شکل، نمودار و تصویر ها
- زیر نویس ها
- ذکر اعداد و در صد در متن
- سیستم واحدها
- استفاده از کلمات لاتین در متن
- نحوه ی ارجاع در متن
- مشخصات جلد پایان نامه
- تکثیر پایان نامه

۱- صفحات مقدماتی:

- **صفحه روی جلد:** از بالای صفحه تا پایین آن بترتیب: به نام خدا، آرم دانشگاه علوم پزشکی ایران، نام دانشگاه علوم پزشکی ایران، دانشکده پزشکی، مقطع تحصیلی، عنوان پایان نامه، نام دانشجو، نام استاد (اساتید) راهنما، سال فراغت از تحصیل.

تبصره: در عطف جلد، عنوان، اسم دانشجو، مقطع تحصیلی و سال نوشته شود.

- **صفحه عنوان:** این صفحه کاملاً شبیه صفحه روی جلد خواهد باشد با این تفاوت که نام اساتید مشاور در زیر نام اساتید راهنما ذکر گردد و در انتهای صفحه، جمله: «حق استفاده از مفاد پایان نامه برای دانشگاه علوم پزشکی ایران محفوظ است» نوشته شود.

- **صفحه تقدیم:** حداکثر در یک صفحه باشد. انتخاب فونت به عهده دانشجو است.

- **صفحه تشکر و قدردانی:** تقدیر و تشکر از کلیه افراد و بخش ها نیز حداکثر در یک صفحه باشد (انتخاب فونت به عهده دانشجو است).

- **چکیده فارسی:** شامل عنوان، مقدمه، هدف از اجرای پایان نامه، روش انجام کار، نتایج و نتیجه گیری نهایی باشد. لازم به ذکر است که چکیده حد اکثر ۳۰۰ کلمه (بدون عنوان و کلمات کلیدی) باشد. فونت تایپ شبیه متن اصلی و حتی الامکان در یک صفحه باشد.

تبصره: ۱- تعداد کلمات کلیدی حداقل ۳ و حد اکثر ۵ کلمه بر اساس Data base باشد.

۲- در چکیده از اشاره به تاریخچه، زمینه تحقیق، توصیف تکنیک ها، بحث و ذکر منابع خودداری گردد.

- **فهرست مطالب:** فهرست مطالب شامل رئوس اصلی و فرعی کلیه مطالبی باشد که در متن پایان نامه آمده است. **تبصره:** عناوین ذکر شده در فهرست مطالب باید عیناً با عناوین متن مطابقت داشته باشد.

- **فهرست جدول ها، نمودارها و شکل ها:** شامل شماره و عنوان جدول ها، نمودارها و شکل ها می باشد.
- **صفحه علائم و اختصارات:** تمامی علائم و اختصاراتی که در متن اصلی پایان نامه مورد استفاده قرار گرفته است با تعیین واژه ی کامل آن ها در این صفحه آورده شود.

- فهرست ضmann و پیوست ها : شامل شماره و عنوان ضmann و پیوست ها باشد.
- مقالات چاپ شده : خلاصه مقالات چاپ شده ، ضمیمه گردد.

۲- متن اصلی پایان نامه شامل قسمت های زیر باشد:

- فصل اول: مقدمه (Introduction): شامل بخش های بیان مسئله، اهداف و فرضیات (یا سوالات پژوهشی) باشد.

- بیان مسئله (Statement of the problem) : در این بخش بطور مختصر به ضرورت انجام کار اشاره می شود و کاستی های موجود (Existence gap) در زمینه موضوع، بررسی و ضرورت انجام کار بیان می گردد.

- اهداف و فرضیات (Goals and hypothesis): اهداف اصلی و جزئی و همچنین فرضیات به همان ترتیبی که در پروپوزال طراحی گردیده است باید در این بخش از پایان نامه درج گردد.

- فصل دوم: مروری بر مطالعات انجام یافته (Literature review): در این فصل به جزئیات بیشتری از مطالعات انجام شده در رابطه با موضوع پایان نامه پرداخته شود.

- فصل سوم: مواد و روش ها (Materials and methods): هدف از این فصل، ارائه روش های مورد استفاده در حل مسئله و یا موضوع پایان نامه است. در این فصل موارد زیر باید توضیح داده شود :

- مواد و تجهیزات مورد نیاز

- نوع مطالعه: ۱- نوع مطالعه از نظر کاربردی، بنیادی، بنیادی کاربردی و یا جامعه نگر ، تعیین گردد.

۲- در صورتی که موضوع پایان نامه بالینی باشد، بایستی تعریف جامعه ی مورد مطالعه معیارهای ورود و حذف، روش نمونه گیری، حجم نمونه و روش آماری مورد استفاده بیان گردد.

۳- مکان و زمان انجام مطالعه: این بخش در کارهای تجربی بیشتر از نظر حفظ حقوق معنوی دانشگاه اهمیت دارد. اما در کارهای بالینی می تواند از نظر عملی نیز موثر باشد. لذا در هر دو صورت بیان آن ضروری است.

۴- باید برحسب نوع مطالعه به نحوه تعیین حجم نمونه، نحوه نمونه برداری، نحوه همسان سازی نمونه ها، نحوه پیگیری، نحوه مداخله، ملاحظات اخلاقی نیز ... اشاره شود.

- متغیر ها : تعریف عملی و مقیاس اندازه گیری متغیر ها شرح داده شود.

- روش اجرای طرح: کلیه مراحل علمی و آزمایشگاهی که در طول انجام پایان نامه مورد استفاده بوده است باید بیان گردد (به نحوی که اگر فرد دیگری بخواهد در همان زمینه تحقیق نماید اطلاعات لازم و ضروری را در اختیار داشته باشد).

- روش تجزیه و تحلیل داده ها: روش های آماری مورد استفاده دقیقاً بیان شود (در صورت نیاز طبق نظر مشاور آمار).

- مشکلات و محدودیت ها: به هر حال در صورتی که احساس می شود مشکل در انجام پایان نامه خواهد بود بهتر است دقیقاً بیان گردد.

- فصل چهارم: نتایج (Results)

این فصل حاصل تحقیق دانشجو است و به سوالات، اهداف و فرضیاتی طراحی شده در پروپوزال پاسخ داده می شود. یافته ها در ابتدا باید با جملات ساده و روان بیان شود و برای بیان جزئیات به جدول ها، نمودارها، شکل ها و استناد شود. در این فصل باید تنها به بیان یافته ها اختصاص یابد و از تفسیر یافته ها پرهیز گردد. نتایج حاصل به ترتیب و متناسب با اهداف و فرضیاتی که در پروپوزال طراحی شده بود، بیان گردد. در این فصل زیر نویس شکل ها، بطور کامل آورده شود و هم چنین نمودار ها باید مفهوم باشد.

- فصل پنجم: بحث، نتایج نهایی پیشنهادها

- بحث (Discussion): در این فصل، مطالب مندرج در فصل نتایج، به بحث و ارزیابی گذاشته شده و با یافته های دیگر محققین مقایسه می گردد و دلایل رد و یا تایید نتایج حاصله، تحلیل می گردد. هم چنین باید به یافته های مهم و شاخص پایان نامه با دلایل منطقی و علمی اشاره شود. این فصل از نظر حجم مطالب با فصل های بررسی متون و نتایج باید تناسب منطقی داشته باشد. باید توجه گردد که تنها نتایجی مورد بحث قرار گیرد که در فصل یافته ها به آن اشاره شده است و نتایج با مطالعات علمی و معتبر مقایسه شود.

- نتیجه گیری (Conclusion): در این قسمت نتایج اختصاصی و مهم به صورت دسته بندی شده جهت استفاده بهینه از محتویات پایان نامه ارائه می گردد، طوری که خواننده پایان نامه با خواندن آن بتواند یافته های مهم پایان نامه را به دست آورد. لازم به ذکر است که در این قسمت، هیچ مطلب جدیدی نباید اضافه شود.

- پیشنهادها (Suggestions): در این بخش از پایان نامه که در جهت تقویت و ارتقاء پروژه انجام شده، به آن اشاره می شود راه حل های پیشنهادی دانشجو و استاد راهنما با توجه به آشنایی و تسلطی که به موضوع پیدا کرده اند ارائه می شود و در حقیقت می توان گفت در این بخش زمینه های تحقیقاتی جدید، پیش روی محققان گذاشته می شود.

تبصره: تعدادی از پیشنهادها ممکن است در رابطه با بکارگیری یافته های تحقیق باشد که در صورت کاربردی بودن موضوع، باید به آنها اشاره شود.

- فصل ششم: فهرست منابع (References): ذکر منابع به جهت رعایت اصول اخلاقی تحقیق و اعتبار بخشیدن به پروژه های انجام شده ضروری است. تنظیم فهرست منابع به روش شماره گذاری (روش ونکوور) انجام گردد که در این روش، شماره، به ترتیب ورود منبع به داخل متن خواهد بود که اولین منبع مورد استفاده در متن، اولین رفرانس در بخش فهرست منابع می باشد. مانند:

الف- استفاده از مقاله های انگلیسی:

Deleu. D, Hanssens. Y, Salmey. HS, Hastie. I. Peripheral polyneuropathy due to chronic use of topical ammoniated mercury. J. Toxicol. Clin. Toxicol. ۱۹۹۸: ۳۶(۳): ۲۳۳-۲۳۷.

ب- استفاده از پایان نامه: نام خانوادگی و نام، عنوان، مقطع، رشته، دانشکده، دانشگاه، سال انتشار، جلد، شماره و صفحه، مانند:

فاضل علیرضا، مطالعات هیستوشیمیایی ترکیبات قندی سطح سلولی لنفوسیت های T در روند تکامل جنینی. مجله دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد. ۱۳۷۴؛ جلد ۳۸ (شماره ۴۹): ۱۳-۳

ج- استفاده از کتاب: نام نویسنده، اسم کتاب، نام ناشر، سال چاپ، صفحات، مانند :
امیدی اشرفی، ع، رضایی، ح. : تکنیک‌های هیستوپاتولوژی، جهاد دانشگاهی دانشگاه مشهد،
۱۳۶۸ صفحه ۸۰-۵۰

تبصره: فقط منابعی که در متن به آنها استناد شده باید در فهرست منابع آورده شود.

- **ضمائم:** در این قسمت مطالبی مانند چکیده ی انگلیسی، صفحه عنوان به انگلیسی، صفحه تصویب پایان نامه توسط هیئت داوران، سایر موارد (مانند رضایت نامه، patent ، اخذ گرانث خاص و ...) آورده شود. هم چنین مطالبی مانند جدول، شکل و یا مواردی که به طور مستقیم به پایان نامه ارتباط نداشته باشد و ارائه آنها جهت تکمیل اطلاعات خوانندگان ضروری به نظر می رسد درج می گردد.

- چکیده ی انگلیسی (Abstract): چکیده انگلیسی که باید دارای عنوان باشد، ترجمه ی سلیس و روان چکیده فارسی است. و انطباق آن با چکیده ی فارسی ضروری است. چکیده باید کمتر از ۳۰۰ کلمه باشد و حتی الامکان در یک صفحه نوشته شود. کلمات کلیدی باید در انتهای چکیده آورده شود.

- صفحه عنوان به انگلیسی: ترجمه صفحه عنوان فارسی با همان ترتیبی که قبلا توضیح داده شده در این قسمت از پایان نامه آورده شود.

- صفحه تصویب پایان نامه توسط هیئت داوران: تصویر فرم گزارش جلسه ی دفاع از رساله که به تایید هیئت داوران رسیده و نمره و امتیاز دانشجو در آن ملحوظ شده باشد.

۳- مشخصات کلی پایان نامه

۱- کاغذ و تایپ: مطالب بر روی کاغذ A۴ با برنامه Word ، قلم فارسی لوتوس با فونت ۱۴ و انگلیسی Times New Roman با فونت ۱۲ تایپ شود (جهت عناوین و فهرست می توان از فونت درشت تر استفاده نمود). متن فقط بر یک روی کاغذ تایپ شود.

۲- فاصله سطرها و حاشیه ها: فاصله ی سطرها در تمامی متن فارسی ۱/۵ سانتی متر باشد. حاشیه از بالا و سمت راست صفحه ۴ سانتی متر و از پایین و سمت چپ صفحه ۳ سانتی متر باشد.

- شماره گذاری صفحات و بخش های پایان نامه : صفحه های ابتدایی (از ابتداء تا اول متن اصلی) با حروف (الف، ب، ج و ...) و متن اصلی پایان نامه از اول تا آخر، با عدد شماره گذاری شوند. شماره باید در ۱/۵ سانتی متری پایین و وسط صفحه قرار گیرد. فصل ها، بخش ها و زیر بخش ها با عدد شماره گذاری شوند، به طوریکه شماره فصل در سمت راست و شماره بخش بعد از آن و الی آخر. مثلا ۲-۳-۴ بیان کننده ی فصل ۳، بخش ۲ و زیر بخش ۴ است.

۴- جدول، شکل، نمودار و تصویر ها: جدول، شکل، نمودار و تصویر ها باید واضح باشند، و به ترتیب استناد، شماره گذاری شوند. مثلا برای اولین شکل در فصل ۲ شکل ۱-۲ نوشته شود. در صورت استفاده از جدول و یا شکلی از سایر منابع، باید به آن استناد شود.

۵- زیر نویس ها: در صورت ضرورت، در بالا و سمت چپ عبارت مورد نظر، در متن فارسی، عددگذاری شود و در پانویس، نوشته شود.

- ۶- ذکر اعداد و در صد در متن: ضروری است اعداد زیر ده با حروف و اعداد بالای ده و اعشاری، با عدد، در متن، نوشته شود. در صد را با علامت % مشخص شود.
- ۷- سیستم واحدها: سیستم واحدهای مورد استفاده در پایان نامه متریک SI است. در صورتی که از واحدهای دیگری استفاده شود معادل آن بر مبنای متریک آورده شود.
- ۸- استفاده از کلمات لاتین در متن: همه ی کلمات در متن به فارسی نوشته شود. در صورت نیاز کلمه لاتین مورد استفاده در داخل پرانتز و یا در پانویس نوشته شود.
- ۹- نحوه ارجاع در متن: در صورت استفاده از منابع دیگران، منابع، به ترتیبی که در متن مورد استفاده واقع می شوند به روش ونکوور، شماره گذاری شوند و در بخش منابع نیز با همان ترتیب آورده شود.
- ۱۰- مشخصات جلد پایان نامه: جلد پایان نامه باید خصوصیات زیر را داشته باشد :
- از جنس مقوای سخت، با روکش گالینگور و با ضخامت حدود ۲ تا ۳ میلی متر باشد .
 - رنگ پایان نامه برای دانشجویان کارشناسی ارشد آبی و برای دکترا سورمه ای باشد.
 - قطع جلد نیم سانتی متر بزرگ تر از کاغذ متن باشد.
 - نوشته های روی جلد زرکوب باشد.
 - در عطف جلد، عنوان، نام دانشجو، شماره ثبت و سال، نوشته شود.
- ۱۱- تکثیر پایان نامه: برای دانشجویان فوق لیسانس به تعداد اساتید راهنما و مشاور + ۳ نسخه و CD و برای دانشجویان دکتری به تعداد اساتید راهنما و مشاور + ۳ نسخه و CD.